

תוכן העניינים

- 3 עילות גירושין _____
- 5 מאבקי סמכות _____
- 6 תנאים למתן הגט _____
- 9 סדרי דין _____
- 10 מזונות _____
- 11 כללי _____

דבר המערכת

הגיליון הקודם של 'הדין והדיין' היה כזכור גיליון נושא שהוקדש לפסקי דין העוסקים בכתובה. גיליון זה זכה לתגובות טובות ואף שימש את השופט ד"ר גרשון גרמן בכתבו פסק דין תקדימי בנושא שיערוך הסכום הנקוב בכתובה (תע (ת"א) ד"ר אסנת וקסלר נ' עזבון המנוח ויליאם וקסלר ז"ל, מיום 9.9.04). הגיעו לידינו פסקי דין נוספים העוסקים בכתובה וחלק מהם יתפרסמו בגיליונות הבאים.

אנו נשתדל להוציא גם בעתיד גיליונות שיוקדשו לנושא מרכזי אחד, אך גיליון זה הינו במתכונת הרגילה ועוסק במספר תחומים. ברצוננו להסב את תשומת לב הקוראים/ות לשלושה פסקי דין המתפרסמים בגיליון זה. בפסק דין מס' 9 עושה דעת הרוב שימוש בדיני החיובים הכלליים של המשפט העברי כדי לחייב את הבעל במזונות אשתו במקרה בו קיים ספק אם נישואיהם נעשו בטקס אורתודוקסי. כפי שצינו בהערות שם, פסיקה זו מתיישבת עם ההלכה שנקבעה לאחרונה בבית המשפט העליון.

שני פסקי דין מעניינים נוספים הם פסקי הדין מס' 5 ומס' 6. מהשוואתם זה לזה עולה כי קיימות שתי אסכולות ביחס לשאלה מהם גבולות יכולת ההתנאה של הבעל במתן גט לאשתו, ובפרט במקרה בו נפסק שהוא חייב לגרש.

ברצוננו להפנות את תשומת לב הקוראים/ות גם לאתר האינטרנט של הנהלת בתי הדין הרבניים, בו מתפרסמים פסקי דין נוספים על אלה המתפרסמים בבמה שלנו (<http://www.rbc.gov.il/judgements/index.asp>). מפעם לפעם נפנה לפסקי דין חשובים שהתפרסמו שם. הפעם נציין שניים:

תיק מס' 1-22-2960 העוסק בסמכות בית הדין כאשר תביעות הוגשו לבית המשפט בחוסר סמכות. תיק מס' 1-53-1239 העוסק בסמכות בית הדין לדון במזונות אזרחים זרים.

בברכת שנה טובה,
ד"ר עמיחי רדזינר
עורך ראשי

הדין והדיין

פסקי דין רבניים בנושאי משפחה

The Law and Its Decisor

Rabbinical Court Decisions in Family Matters

גיליון מס' 7 חשון תשס"ה, אוקטובר 2004

מערכת הדין והדיין

יו"ר מערכת: ד"ר רות הלפרין-קדרי, עו"ד סוזן ווייס

עורך ראשי: ד"ר עמיחי רדזינר

עורך: עו"ד בת-שבע שרמן

חברי המערכת: עו"ד רוברט ליכט-פטרן, עו"ד עדי שניט

מנהלת הפקה: עו"ד עטרה קניגסברג

רכזת הפצה: תמר כהנא

רכזת המערכת: נרית פרנץ

עיצוב וביצוע גרפי: הסטודיו של מיכל

כתובת המערכת:

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן

הפקולטה למשפטים אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 52900

טל. 03-5318895, פקס. 03-7360499

E-mail: rackman@mail.biu.ac.il

סימני הבאת פסקי הדין:

פסק דין מלא:

תקציר:

פסק הדין בחלקו:

ראשי תיבות:

לכו"ע - לכולי עלמא	בוה"ז - בזמן הזה
לפי"ז - לפי זה	בע"כ - בעל כורחו/ה
עו"ס - עובדת סוציאלית	ג"פ - גט פיטורין
פו"ר - פריה ורביה	דמו"י - דת משה וישראל
פרש"י - פירוש רש"י	דר"ת - דרבינו תם
צ"ב - צאן ברזל	חדר"ג - חרם דרבינו גרשום
שאל"כ - שאם לא כן	טו"ר - טוען/ת רבני/ת
שכ"ז - שאר כסות ועונה	טו"מ - טענות ומענות
שלו"ב - שלום בית	כ"ש - כל שכן

אין במובא כאן משום תחליף לייעוץ משפטי

©
כל הזכויות שמורות
ISSN 1565-4176

עילות אירוסין

1. האם הימור כפייתי של הבעל מצמיח עילת חיוב בגט? האם יכולה האשה לטעון עקב כך 'מאיס עלי' באמת לא מבוררת?

בית הדין הרבני האזורי תל-אביב:

הרב ניסים בן שמעון – ראב"ד

הרב דב דומב – דיין

הרב יצחק הלוי אבירן – דיין

העובדות:

לבני הזוג ארבעה ילדים. האשה תובעת לחייב את בעלה החרדי בגט משום שהוא התמכר להימורים וכתוצאה מכך שקע בחובות והנושים מתדפקים על דלתה. לדבריה הוא נוהג להעדר מן הבית, ועזב את חדר השינה. האשה גם טוענת כי בעלה אמר שהוא שונא אותה וחפץ להתגרש ממנה, וכי הפסיק להניח תפילין ולשמור על מצוות אחרות. הוא אף קילל אותה ואיים עליה. הבעל טען כי הפסיק להמר ואף נרשם לטיפול גמילה. לדבריו הוא חפץ בשלום בית אלא שהאשה אינה מעוניינת בכך.

בית הדין דן בשאלה האם אי שמירת מצוות ונטיה להימורים הן עילות לחיוב הבעל בגט.

נפסק:

דעת המיעוט - הרב בן שמעון: לגבי אי שמירת המצוות - יש להגדיר האם כל מי שאינו שומר מצוות נחשב 'עובר על דת'. התשובה שלילית. גם אשה איננה נחשבת 'עוברת על דת' כשאינה מכשילה את בעלה באיסורים, וכך גם במקרה דנן, וכפי שכתב הרמ"א בסי' קנ"ד ס"א: "ויש חולקין ואומרים דאין כופין למתנכר או שאר עובר על דת (תשובת מהר"ם), אלא א"כ פושע לה, כגון שמאכילה דבר איסור, או שעבר על חרם ששעבד עצמו נגדה שלא להקניטה ושלא להכותה".

אמנם הרב שאול ישראלי כתב (משפטי שאול סי' לד) שיש לחלק בין גבר לאשה, משום שגבר שאינו שומר מצוות עלול לגרור אחריו את האשה לעבור איסורים, אך דעתו אינה נראית מה גם שכאן מדובר על עבירות כמו אי הנחת תפילין שאין חשש שהאשה תגרר אחריהן.

לגבי טענת ההימורים - זו טענה חזקה יותר, משום שמהמר עלול להגיע למצב בו אין לו יכולת לפרנס את משפחתו. על כך כתב הרמ"א שם: "מי שהוא רועה זונות ואשתו קובלת עליו, אם יש עדות בדבר... יש אומרים שכופין אותו להוציא". מקור דבריו הוא בספר האגודה שטעמו העיקרי לדין זה הוא בשל העובדה שרועה זונות "מאבד הון", וברור שטעם זה שייך גם במהמר.

אולם, במקרה דנן מדובר בבעל שמנסה לשוב מדרכו הרעה ואף הוכיח שנרשם לתהליך גמילה. בזוה מקרה יש לחכות ולראות אם שב הוא מדרכו ואין לחייב בינתיים בגט. כך כתב החכם-צבי (בשו"ת, סי' קלב) לגבי גבר שבא על אשת איש וחזר בתשובה, אך אשתו תובעת ממנו גט. למסקנתו: "... ודאי שאף האומרים לכוף למשומד יודו כיון שלא כפוהו בעודו בהמרתו כיון שחזר בו שוב אין לכופו. ומכ"ש ברועה זונות שבא לשוב בתשובה, שאף בעל האגודה מודה שאין כופין אם לא בשעבר על קבלתו פעם ושתיים. ודבר פשוט הוא שאין לך דבר העומד בפני תשובה וגם חוזר לכשרותו לכל דבר תכף כשיקבל עליו דברי חכמים לשוב בתשובה שלמה. סוף דבר המעשה בני"ד ליתן גט הוא שלא כדון ועתידי ליתן את הדין". לכן ברור הוא שאם מקבל עליו הבעל להפסיק להמר ולאבד הון, אין כל מקום לחייבו. יש להוסיף כי לדעת הריטב"א ואחרים אין כופים משחק בקוביה לגרש אשתו. את שאר טענותיה של האשה יש לדחות. הושג הסדר לפיו נושי הבעל יופנו לאדם

אחר וישנן ראיות שהאשה נחושה בדעתה לחבל בכל סיכוי לשלום בית. לכן, יש לדחות תביעתה של האשה.

"בשולי פסה"ד ביה"ד מביע מחאתו על משפחת האשה שפונים לרבנים גדולי תורה לכתוב להם מכתבים ו/או חו"ד. עליהם לדעת, שבי"ד רבני בת"א ובכל מקום, אינו באיזה "שטיבלך" שמתנהל עפ"י ניירות ומכתבים שמוכנסים לתיק ללא ידיעת הצד שכנגד ובעיקר שמבקשים, על אף שאין רבנים אלה יודעים מה נאמר בביה"ד ולא שמעו את שני הצדדים. אין שום ספק שלחצם של המשפחה היה כ"כ על רבנים

אלה עד שכתבו מה שכתבו כדי להפיס דעתם... סוף דבר, על משפחת האשה לדעת ולהבין, כי יש הבדל בין יועצים לבין בי"ד, בי"ד עליו לפסוק לאחר שמיעת הצדדים. ורק על פי מה שנאמר בנוחות הצדדים. עליהם להמנע מלהטריד רבנים".

דעת הרוב - הרב דומב:

יש לדון בדברי האגודה והחכם צבי שמזכיר הרב בן שמעון. בדברי האגודה יש למעשה שלושה טעמים לכך שרועה זונות יאבד הון: "א' - משום זונות, ב' - משום עונתה, ג' - משום דמאיס עליה". כל דברי החכם צבי נאמרו על העבירה של ניאוף שבה מועילה חזרה בתשובה וגם מיאוס ומניעת עונתה לא קיימים אם אינו רגיל בניאוף. אולם אנו עוסקים במהמר כפייתי שהבטיח פעמים רבות להפסיק ולא עמד בדיבורו, וממילא אין ערך להבטחותיו לחזור בתשובה.

"מה גם, והדברים ידועים, שלהיגמל מהימורים הדבר קשה ביותר, והתהליך אורך תקופה ארוכה ביותר, ואין על האשה להמתין על ספק ספיקא אם יצליח. אלא העיקר הוא המאיסות במהמר דזה נודע כבר בשערים שאין אשה יכולה לסבול מהמר והדבר הוא מאוס בעיניה ולא תמשיך להיות אשת מהמר והמאיסות הוא טענת מאיס עלי המתקבלת בביה"ד.

כותב השורות דיבר עם נשים שבעליהן מהמרים, והן לא יכלו לסבול סטיגמה של אשת מהמר והבעל מאוס עליהן, והוא מאיס עלי באמתלא מבוררת שבזה לכל הפוסקים כופין לגרש ולכל הפחות מחייבים לגרש וע"כ פוסק ביה"ד: הבעל חייב לגרש את אשתו".

תיק מספר : 1-21-1085-02747

ניתן ביום כ' כסלו תשס"ד (15.12.03).

הופיעו: עו"ד בצלאל הוכמן (לאשה).

פסק דין זה רלוונטי גם למדור סדרי דין

2. חיוב בעל בגט כאשר ביה"ד נוכח שבני הזוג רוצים בגירושין אלא שהבעל מעוניין לנקום באשה.

בית הדין הרבני האזורי תל אביב:

הרב אברהם שיינפלד - אב"ד

הרב עמרם אבוזגלו - דיין

הרב אברהם ריגר - דיין

העובדות:

בני הזוג נישאו 18 שנה קודם לפסק הדין. כמה שנים לאחר הנישואין החלה האשה בתהליך של חזרה בתשובה. האשה טוענת כי כבר לפני תשע שנים גילתה כי בעלה בוגד בה וכי בגד בה גם בשנים קודמות. בתקופה שלפני הגשת התביעה החל הבעל להיות עצבני והתפרצויותיו כלפיה הפכו אלימות יותר. בין היתר, פגע בתשמישי קדושה. כמו כן, לטענתה, הבעל שלח אליה אדם זר בניסיון להכשיל אותה בבגידה. הבעל מכחיש את כל טענות האשה. לטענתו, הוא מתנגד לשינוי אורח החיים של הילדים, במיוחד כאשר נעשה באיומים ובמכות מצד האם. לטענתו חינוך הילדים פוגע גם בקשר שלו איתם. הוא מאמין כי האשה אוהבת אותו ומוכן שתמשיך לנהל אורח חיים חרדי כל זמן שהוא ימשיך לקיים אורח חיים חילוני.

כשנתיים קודם לפסק הדין הסכימה האשה לשלום בית, בתנאי שהבעל ישנה יחסו אליה לטובה, ולא יפריע לה בחינוך הילדים והכנסת הילדים למסגרת דתית. הבעל סרב. כשנה וחצי קודם לפסק הדין עזבו האשה והילדים את הבית בעקבות החלטת ביהמ"ש, ומאז חיים בני הזוג בנפרד.

בדיון שהתקיים כחצי שנה קודם לפסק הדין, חזרו בני הזוג על טענותיהם. הפעם סירבה האשה להצעת ביה"ד לשלום בית וטענה טענה חדשה נגד הבעל, שהינו מתנהג בצורה בלתי מוסרית בפני הילדים וכי ניסה לקיים עמה יחסים בעת שהיתה אסורה לו. האשה סירבה להבדק בפוליגרף בטענה שאינה מאמינה בבדיקה זו.

נפסק:

ביה"ד פוסק כי אף שטענות האשה לא הוכחו ע"י עדים והוכחו ע"י הבעל, אין ספק כי "המשבר ביניהם הוא עמוק, והתהום שנפערה ביניהם רחבה מכדי שניתן יהיה לאחותה". לפי חו"ד של פסיכולוג שהוגשה לביהמ"ש עולה שהאשה חיפשה משמעות ורוחנית בחייה ובעקבות כך חזרה בתשובה,

3. חיוב בגט כאשר האשה טוענת שחיה עם גבר זר והבעל טוען שאינו מאמין לה.

בית הדין הרבני האזורי תל אביב:

הרב נחום שיינין - אב"ד

הרב שמעון מלכה - דיין

הרב שלמה תם - דיין

בית הדין הרבני הגדול:

הרב שלמה דיכובסקי - אב"ד, יו"ר

הרב שלמה בן שמעון - דיין

הרב אברהם שרמן - דיין

העובדות:

בני הזוג חיו בנפרד קרוב לשש שנים. האשה תבעה גירושין, טענה והביאה עדים כי היא חיה עם גבר זר שאינו יהודי. הבעל טען שאינו מאמין לה וביקש להביא עדים להזים את הטענה כי היא חיה עם גבר זר.

נפסק:

ביה"ד הרבני האזורי: לאור כל החומר שבפנינו הכולל דברי הצדדים וב"כ והעדויות המפורטים בפרוטוקולי הדיונים, ביה"ד מחליט ופוסק: הבעל חייב לגרש את אשתו ללא דחוי והשהיה.

בשולחן ערוך אבן העזר סימן קט"ו סעיף ו' איתא דכשהיא אומרת שזינתה אין חוששין לדבר זה לאוסרה דשמא עיניה נתנה באחר.

וברמ"א שם כתב: ודוקא שאין רגלים לדבר, אבל אם יש רגלים לדבר נאמנת. ודאי שבנדוננו כאשר הופיעו בפנינו עדים שאכן האשה גרה עם אדם נכרי, וודאי שחייב הבעל לגרש את אשתו.

ובבית שמואל שם סוף ס"ק כ"ג כתב: "ואם ידוע שנתיחדה עם אחד ואמרה דזנתה נראה דנאמנת..." ובנדוננו הרי ישנם כאמור עדים שגר אצלה אותו אדם שמצינת שבגדה בבעלה אתו.

אי-לכך כאמור הבעל חייב לגרש את אשתו. טענת ב"כ הבעל שברצונו להביא עדים שכינה אותם כ"עדי הזמה" וכפי שפרט בפנינו את תוכן הדברים - אין מקום בהלכה לשמוע את עדותם, כאשר אינם נכנסים בגדר עדי הזמה.

ביה"ד הרבני הגדול:

הרב דיכובסקי והרב בן שמעון: מעשיו של המערער חמורים בכפלים. המערער בפנייתו לערכאה אזרחית שתדון

ואילו הבעל נוטה יותר לצד החומרי, ואינו מבין את צרכי אשתו. "דבר זה הוא גורם נוסף לריחוק בין בני הזוג, מלבד העניין הדתי, והצדדים אינם מצליחים למצוא שפה משותפת". ביה"ד נוכח בנוקשות הבעל, אשר אינו מוכן לעשות שום צעד כלפי אשתו, וגם כשהיתה מוכנה להשלים תבע כניעה מוחלטת לתנאיו. כמו כן, הבעל השהה תגובתו להצעת שלום בית של האשה ומכך למד ביה"ד ש"הדבר מלמד שדיבוריו על רצון בשלום בית, ועל אהבת אשתו הם דיבורי סרק מן השפה ולחוץ. אדם שאוהב את אשתו באמת ורוצה בכנות בשלום בית לא מחכה זמן כה רב, ולא מתעקש על דברים שוליים". עפ"י חו"ד הפסיכולוגית אין ממש בטענתו של הבעל לגבי התרחקות הילדים ממנו בשל החינוך הדתי.

"לכן למעשה מעגן הבעל את האשה שאינה יכולה להסכים לחיות עמו על פי התנאים שמבקש להכתוב בבית, ויש לחייב את הבעל בגירושין". ביה"ד מצייין כי ברור שהבעל מבקש להעניש את האשה על ידי עיכוב הגט ואין ביה"ד נותן יד לנקמנות מסוג זה. ביה"ד מביא את רבינו ירוחם בשם רבו (נתיב כ"ג חלק שמיני), כי כאשר שני בני הזוג אינם רוצים אחד את השני, והבעל מסרב לגרש כופין אותו לתת הגט (וראה פד"ר ו, 13), וכן כתב הגר"ח אלגאזי. וכאשר שני בני הזוג מורדים זה על זה אין צורך בהכרזות ובהתראות הנעשים במורדת, כפי שפסק ביה"ד הגדול (פד"ר ח, 323-325), ופסק ביה"ד הגדול (פד"ר ז, 111), כדברי הגר"ח פלאגי (חיים ושלום חלק ב' סימן קי"ב), שכתב: "כל שנראה לביה"ד שהיה זמן הרבה נפרדים ואין להם תקנה, אדרבא צריך השתדלות הרבה להפרידם זה מזה ולתת גט...פעמים שהאיש רוצה לגרש והאשה אינה רוצה וכדי להינקם מהאיש מעכבים הדבר שלא לשם שמים, עתידים ליתן את הדין...והנני נותן קיצבה לדבר הזה אם יארע איזה מחלוקת בין איש לאשתו וכבר נילאו לתווך השלום ואין להם תקנה ימתינו עד זמן ח"י חודשים, ואם בינם לשמים נראה לביה"ד שלא יש תקוה לשום שלום ביניהם, יפרידו הזוג ולכופם לתת גט עד שיאמרו רוצה אני".

לכן קבע ביה"ד כי הבעל חייב לתת גט לאשתו.

תיק מס' 1-21-016948564

ניתן ביום כ"ו תשרי תשס"ד (22.10.03)

הרב טופיק

זהו ערעור על החלטת ביה"ד האזורי בנתניה שניתנה ביום כ"ח בטבת תשס"ד שבה נאמר כי מאחר ונטענה טענה של כפיה, אין לסדר להם גט אלא אם יסרו את עניני הממון לביה"ד הרבני. לאחר שמיעת טענות הצדדים נראה כי הואיל וביה"ד האזורי מצא שיש בעיה של כפיה על הגט, הגם שהצדדים מוכנים להתגרש לא יוכל לסדר להם גט מחשש גט מעושה, אין לקבל את הערעור. אם יש להם טענה שבוטלו הכפיות נגד הבעל, יפנו לביה"ד האזורי, או שיעבירו עניני הממון לביה"ד כפי שכתב ביה"ד האזורי.

על כן מחליטים: א. דוחים את הערעור. ב. אין צו להוצאות.

הרב איזור והרב שרמן:

ב"כ האשה טען בפנינו על התערבות בית הדין בענינים שנדונו והם בסמכות בית משפט למשפחה. אולם התמונה המצטיירת בתיק זה ובתיקים רבים אחרים, היא למעשה הפוכה. אם בית משפט סבור שראוי לחייב את הבעל במזונות גבוהים אין ביה"ד מתערב בכך בשום פנים. אולם כאשר בית המשפט למשפחה מנסה "לעזור" לביה"ד הרבני ויוצר "תמריץ" לבעל לתת גט ע"י התנית גובה המזונות במתן הגט הרי זו התערבות חמורה בענין הגירושין המסורה באופן יחודי לבית הדין הרבני והיא שיצרה תסבוכת שמונעת מלסדר גט לצדדים אפילו בהסכמתם. ע"מ לפתור את התסבוכת הצייע ביה"ד מה שהצייע בפס"ד.

מקרים מסוג זה הולכים ומתרבים חלקם נאמרים בגלוי וחלקם באיום מרומז ובמקום לפתור בעיות הם יוצרים תסבוכות חדשות.

יעשה בית המשפט את מלאכתו, ויניח לבית הדין לעשות את המוטל עליו.

לאור האמור לעיל מוחלט לדחות את הערעור.

תיק מספר: 1-21-036182418
ניתן ביום ג' ניסן תשס"ד (25.3.04)
הופיעו: עו"ד דוד פולק (לאשה)
עו"ד רן רייכמן (לבעל)

פסק דין זה רלוונטי גם למדור תנאים למתן הגט ולמדור מזונות.

למדור זה ראו גם פסקי דין 3.5.8.10

הביולוגי מתקתק לרעתה. המערער מנצל את המצב בצניניות, במטרה להביא לשבירתה של המשיבה בטרם יאזל שעון החול, ובטרם תאבד כליל את הסיכוי לילד נוסף. למרות הדברים החרפים שכתבנו כלפי המערער, לא נוכל שלא להביע את מורת רוחנו, מן הקשר שיצרה המשיבה עם גבר זר שאינו יהודי, ושאינו ביקשה לחלוק את חייה, ולגדל יחד עימו את ילדתה היהודיה. המעשה שעשתה המשיבה חמור מבחינת ההלכה, ואין לה כל הצדקה על אף מצבה הקשה.

הערעור נדחה. המערער ישלם למשיבה סך 2500 ₪ הוצאות משפט.

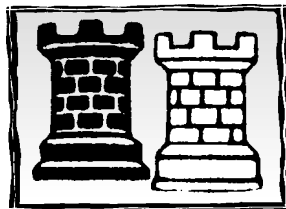
הרב שרמן: מצטרף למסקנה.

לאור האמור לעיל מוחלט כנ"ל.

באזורי: תיק מס' 1-21-088960877
ניתן ביום כ"ט אדר ב' תשס"ג (2.4.03)
בגדול: תיק מס' 1-13-051957892
ניתן ביום י' אדר תשס"ד (3.3.04)
הופיעו: עו"ד דניאל בצלאל (לאשה)
עו"ד רפאל שדמי (לבעל)

פסק דין זה רלוונטי גם למדור מאבקי סמכות, למדור תנאים למתן הגט, ולמדור סדרי דין.

למדור זה ראו גם פסק-דין 6

מאבקי סמכות

4. התייחסותו של ביה"ד הרבני הגדול למקרה בו פסק ביה"ד הרבני האזורי כי ללא העברת ענתי הממון מביהמ"ש - אשר התנה את גובה תשלום המזונות במתן הגט - לבית הדין לא יוכל לסדר את הגט מחשש גט מעושה.

בית הדין הרבני הגדול:

הרב משה טופיק - דיין, יו"ר
הרב אברהם שרמן - דיין
הרב חגי איזור - דיין

ותכריע בענין הצדדים, רומס ברגל גאוה ובעזות מצח האסור החמור להתדיין בפני ערכאות, שכפופים לשיפוט על פי חוקים שאינם דין תורה, ובזה הרימו יד בתורת משה רבינו עליו השלום, וכפי שכתב הסמ"ע בחו"מ סי' כ"ו ס"ק ד', דהמניח דייני ישראל והלך לפני דייני גוים מראה כאילו תורת מרע"ה ומשפטיו אינו אמת ח"ו וידועים דברי מרנן החזו"א זצ"ל סנהדרין סימן ט"ו אות ד' שכתב: "שהדבר ברור שאין שום נפקא מינה בין דין בפני עכו"ם לבין הבא לדון אצל שופט יהודי שדן על פי חוקים זרים שבאים מאומות העולם, ואדרבא הדבר יותר מגונה ששופטים יהודים המירו את משפטי ה' ותורתו הקדושה למשפטי ההבל של הגוים ואפילו אם יסכימו כל בני העיר על זה האין שום ממש בהסכמתם (עיי' רמב"ן ריש פרשת משפטים) ומשפטם חמס עושק וגזל ומרימים יד בתורת ישראל. [הרכב חסר] - אולם בטיעון בעל פה העלה נקודה זו. עלינו לומר, בית הדין האזורי אכן ישב בהרכב חסר, בפרק הראשון של הדיונים. אולם, בדיון האחרון הקובע, ישב בית הדין בהרכב מלא. פסק הדין מתבסס על ממצאים עובדתיים שבתיק ועל הודאת המשיבה בנידון. כך שבכל מקרה, ההרכב המלא יכול היה להתבסס על החומר שבתיק, מבלי להזדקק לשיבוט שהתקיימו בפני הרכב חסר. לגופם של הדברים, המערער חי כפי הנראה, בעולם התוהו. שש וחצי שנים של פירוד, המשיבה יצרה קשר ממושך עם גבר זר, והוא מזמר זמירות על שלום בית. יצוין, כי בא כוח המערער טען בפרוטוקול בית הדין האזורי, שהוא מסכים לגירושין אם יסתדרו העניינים כמו שצריך. לא נותרו שום עניינים לסדר. לצדדים אין רכוש משותף, והבת היחידה נמצאת במשמורת אמה לפי קביעת בית המשפט. הענין האמיתי של המערער, הוא לכפות על המשיבה את העברת משמורת הבת אליו, דבר זה לא יעלה על הדעת. משום מה, סבור המערער שבעיגון ממושך יצליח להכניע את המשיבה להתעלם מבתה יחידתה, ולהעבירה למשמורתו, תמורת הגט המיוחל. היא לא תעשה זאת לעולם, ואנו מתקוממים כנגד הזיקה שיוצר המערער בין שני הנושאים הללו. שש שנים יעבוד ובשביעית יצא לחופשי חנים. כך נאמר בפרשת משפטים, וכך ראוי לומר בעניינה של המשיבה. מזה שש וחצי שנים, שהצדדים בנפרד. מעבר למאבקים משפטיים, אין ביניהם דבר. המשיבה אינה צעירה לימים. השעון

תנאים למתן הט

5. ביכולתו של בעל להתנות מתן גט בכל תנאי שביכולתה של האשה לקיים. זאת גם במקום בו קיים פס"ד לחיוב ואף לכפיה על מתן הגט.

בית הדין הרבני הגדול:
הרב משה טופיק - דיין, יו"ר
הרב שלמה בן שמעון - דיין
הרב חגי איזירר - דיין

העובדות:

מדובר בערעור של אשה על פס"ד בו החליט ביה"ד האזורי שלא לדון בבקשה לחיוב גט, משום שהבעל מסכים לתת אלא שהוא דורש מספר תנאים הנוגעים להתחייבות האשה שלא לבקש הגדלת מזונות ילדים, שלא לערער ועוד. עניין המזונות נידון בבית המשפט, ועל כן מנסה ביה"ד הגדול להבחין בין הדיון הבסיסי במזונות ובין הדיון בתנאים למתן הגט.

נפסק:

הרב איזירר:

עיקרו של הערעור הוא על כך שביה"ד האזורי החליט שלא לדון בטענות לחיוב הבעל בגט נוכח העובדה שהבעל מסכים לתת גט ודורש כתנאי לגט שמזונות הילדים יעמדו על 2,000 ש"ח לחודש ושהאם תותר על זכות ערעור או הגדלת מזונות ותתחייב לשפות את האב באם תפר התחייבותה. התנאי של הבעל נראה לביה"ד כתנאי סביר נוכח מצבו הכלכלי ולפיכך בנסיבות אלו לא רואה ביה"ד מקום לדון בחיוב כאשר ישנה בעצם הסכמה מצד הבעל.

המערערת טוענת בפנינו כי דרישת הבעל והסכמת ביה"ד לדרישתו היא התערבות בפסיקתה ובסמכותה של ערכאה אחרת, ולכן ביה"ד מנוע מלדרוש תנאי מזונות כאלו מן האשה.

ביה"ד בחן את טענות המערער בתשומת

לב ובעיון וביה"ד מוצא לנכון להבהיר דבר שרבים טועים בו.

במקום שביט משפט למשפחה מוסמך לדון בעניני מזונות אין ביה"ד נוהג לפסוק נגד פסקי הדין וחיובי המזונות של בית המשפט למשפחה. אולם יש להבחין הבחנה הלכתית ומשפטית כאחד בין פסיקה בחיוב מזונות לבין פסיקה בתנאי גירושין.

הב"י קמ"ג ובשו"ע שם סעיף כ"א ומהרשד"ם אה"ע סוף סימן מ"ד הובא בבאר היטב קנ"ד איתא יסדו הלכה שאם הבעל מוכן לגרש את אשתו ומתנה זאת בתנאי סביר שהאשה יכולה לקיימו בגט אי אפשר לכופו לגרש אלא בתנאי זה. מדובר בתנאים שאין האשה חייבת בהם כלל גם לפי דין תורה אלא שההלכות שתקנו חז"ל של "יוציא ויתן כתובה" לא שללו את הבעל מלהתנות תנאים, לפיכך גם אם נשאר את פסה"ד למזונות של בית משפט למשפחה על כנו מ"מ אנו לא בהלכות מזונות קעסקינן אלא בתנאי גירושין ובחיוב גט קעסקינן.

ובשו"ת רשב"ש סימן שפ"ג חולק על הב"י והמהרשד"ם. ועיין בספר כפיה לגט בסדרת "אוצר הפוסקים" עמ"ע ואילך שהאריכו לבאר שיטת הב"י המהרשד"ם והרשב"ש שם נתבאר שאם הבעל דורש בתנאו סכום כסף מהאשה שגרום לה שתאבד מכתובתה או מנכסי צ"ב או נכסי מלוג שהיא זכאית להם אינו רשאי להתנות עליה. לפי שלמרות שאמרנו לעיל שהבעל רשאי להתנות תנאים אבל תנאי שישגרו מכתובה או נכסי מלוג שקבעו חז"ל שהיא נוטלת בכל מקרה אינו רשאי להתנות.

למרות זאת נראה שכספים של מזונות הילדים שהיא מקבלת מדין אפטרופוס על הילדים שאין עליה חובה להיות אפטרופוס אין בהפחתתם הפחתה מכתובתה או מנכסי מלוג שלה או מנכסי צ"ב. ולכן כל עוד התנאי סביר והיא יכולה לעמוד בו הרי זה תלוי במחלוקת הנ"ל.

אמנם כיום אין נוהגים לסדר גט בתנאי אולם לא פקעה זכותו של הבעל להתנות תנאי ולכן כיון שזכותו המקורית היא להתנות תנאי והוא מציב זאת כדרישה מקדמית עובר לגט יש לדרישה תוקף מכח זכותו להתנות זאת בגט.

אמנם המחלוקת הנ"ל היא לענין כפית גט ולא דובר שם על חיוב גט. אולם יש כאן ק"ו שאם במקום שחז"ל קבעו כפיה יכול

הבעל לומר שמ"מ לא אבדה לו הזכות לגרש בתנאי סביר א"כ ברור שזכות זו עומדת לו כבר בתחילת התהליך וא"כ כיצד ינקוט כלפיו ביה"ד כל צעד של אכיפה בין אם מדובר בחיוב או בסנקציות כאשר הוא מוכן לגרש בתנאים שיש לו זכות להציבם וגם אם נגיע לבסוף לכפיה הוא רשאי להציבם ולדרוש אותם מן האשה.

נבחר עוד כי הזכות להתנות תנאים איננה רק בתחום הממון אלא גם בתחום ההתנהגות כגון: שלא תאכל מאכלים מסוימים או שלא תלבש בגדים מסוימים. גם ביה"ד רבני לא יכול לחייב את האשה בדרישות אלו אולם בתנאי גט הן חלות ומחייבות ואפילו במקום שעל הבעל מוטל חיוב גט או כפית גט. כל אלו תנאים שהאשה יכולה לקיימם אע"פ שאין מחויבות משפטית כלפי הגרוש לקיימם.

לפי ההגדרה הנ"ל, אין הבדל בין אם פסיקת המזונות היתה ע"י בית המשפט למשפחה או ע"י בית דין רבני. גם אם נפסקו המזונות ע"י בית דין רבני ויש לאשה זכות לתבוע הגדלה והבעל תובע לקבוע סכום סופי של 2,000 ש"ח בהצמדה ונראה לבי"ד שהוא סכום שאפשר לעמוד בו (אפילו אם זה בדוחק) הרי שהוא יכול להתנות זאת בגט גם אם הוא מחויב או דינו לתת גט בכפיה. (כל זה כתבנו בנוסף לטעם של עביד איניש דינא לנפשיה וכל טעם עומד בפני עצמו) נמצא מבאר שאין אנו דנים כלל בהפקעת חיוב מזונות אלא בהלכות תנאי גירושין שהם אפשריים כמובן רק לפני הגירושין ולא לאחריהם.

לאור הנ"ל נדחה הערעור.

הרב טופיק והרב בן שמעון:

אנו מצטרפים להחלטתו המנומקת של הגר"ח איזירר שליט"א לדחות הערעור.

לאור האמור לעיל מוחלט כנ"ל.

תיק מספר 1-21-02290027
ניתן ביום י"ב אלול תשס"ד (29.8.04)
הופיעו: עו"ד שאול דחבש (לאשה);
עו"ד רענן בן-טובים (לבעל).

פסק דין זה רלוונטי גם למדור מאבקי סמכות ולמדור מזונות.

6. אין ביכולתו של בעל להתנות מתן גט בתנאים בלתי סבירים במקום בו קיים פס"ד לחיוב בגט; בריחה מן הארץ כעילת חיוב.

בית הדין הרבני האזורי טבריה:

הרב אוריאל לביא - אב"ד
הרב חיים בזק - דיין
הרב יעקב אריאל - דיין

העובדות:

בני הזוג נישאו שנתיים קודם לפס"ד זה ולהם תינוקות בת שנה וחצי. כחודש קודם לפס"ד עזב הבעל את הארץ ועבר להתגורר בארה"ב. הבעל תבע גירושין, והאשה תבעה גירושין ומזונות לה ולילדה. הבעל התנה את מתן הגט בקביעה כי מזונות הילדה לא יעלו על 700 ש"ח, בהתחייבות האשה שלא לתבוע הגדלת המזונות, בדרישה לקבל ממנה כתב שיפוי אם יחוייב בסכום גבוה יותר ובקבלת ערבים מטעמה להתחייבותה זו.

נפסק:

"...למרות העדרות הנתבע מהדיון, בית הדין קבע לחייבו במזונות אשתו ובתו, וזאת בהתאם להלכה הפסוקה באה"ע סי' ע' סעיף ה' וסי' עא סעיף ב'..."
"בית הדין הודיע לצדדים שבית הדין אינו נוהג לאשר הסכמים בהם קיים הסכם שיפוי וערבים במידה והמזונות הינם נמוכים מהמקובל. בית הדין סבור שמאחר והוסכם בין הצדדים להוסיף בהסכם סעיף הקובע שהדיונים בעתיד יתקיימו בבית הדין הרבני בלבד, הרי שתביעת השיפוי והערבים אינה דרישה לגיטימית, ומביעה חוסר אימון בפסקי ביה"ד."

במידה ובעתיד ההוצאות עבור הבת יהיו גבוהות מהסכום של 700 ש"ח לחודש, הרי שהאב מחוייב בתשלום הוצאות אלה, וניצול עיכוב הגט על מנת להטיל על האשה לשאת בהוצאות אלו, אינו מעשה הגון, ובית הדין אינו מסכים להיות שותף לסחטנות זו.

יתר על כן, יש להבהיר כי במקרה הנוכחי בו ניתן פס"ד לחיוב הבעל בגירושין, וכמפורט להלן, גם אילו הצדדים היו חותמים על ההסכם המוצע על ידי הבעל, ואף לאחר שהיה נעשה קנין על ההתחייבויות הללו, אין תועלת בהסכם השיפוי המבוקש.

הסכם כזה יכול להיות בר תוקף, במקרה בו הבעל אינו מחוייב בגירושין, והסכם זה

הינו תשלום הנדרש מהאשה כמחר להסכמת הבעל לתת גט. אך במקרה בו הבעל מחוייב בגירושין, על פי ההלכה, האשה תוכל להתנער מהסכם השיפוי, גם אם נעשה קניין, וכדלהלן.

יעויין בפס"ד מבית הדין האזורי ירושלים בראשות הג"ר שמואל שפירא שליט"א שהודפס בפד"ר כרך יד עמ' 43 שדן במקרה הדומה למקרה הנוכחי, בבעל שברח לחו"ל וסרב לגרש את אשתו אלא אם תתחייב לזון את הבן במקומו. ובסוף דבריו (שם עמ' 88) העלה כדלהלן - "מסקנת הדברים נראה, שאם הבעל חייב לגרש, וכ"ש אם הוא בר כפיה, אם האשה התחייבה לזון את ילדיה יכולה לומר משטה אני בך, אפילו אם היה קנין וחתימה".

וכן פסקו שם בבית הדין הלכה למעשה שלא לחייב את האשה עקב התחייבות זו. כיון שכך, הרי שבעתיד האשה תוכל להסתמך על פסק הדין הנזכר, ולהתנער מחיוב השיפוי והערבים. בנסיבות אלו, בהם הבעל סבור שהתחייבות השיפוי והערבים הם ברי תוקף, וניתן גט בהסתמך על הסכם זה, ולבסוף התברר לבעל שההסכם חסר תוקף, עלולה להתעורר שאלה בכשרות הגט, כפי המצויין באותו פסק דין (שם עמ' 89), ועיין במש"כ בספר שורת הדין ח"ב עמ' קמו.

על כן מוטל על בית הדין הודיע לבעל שבנסיבות הנוכחיות שברח לחו"ל ומעגן את אשתו תקופה ארוכה של שנה, ועקב כך חוייב בגירושין, אין טעם לנהל מו"מ על הסכם השיפוי והערבים. אין הבדל בין ניסוח כזה או אחר שיכתב בהתחייבות האשה, וזאת עקב יכולת האשה להתנער מהסכם זה, בטענה שהבעל חוייב בגט והתחייבה עקב אימו לעגנה (יש להניח שגם אם הבעל יתבע בעתיד את מימוש ההסכם בערכאות, תביעתו תידחה וגם בערכאות יכירו בבטלות הסכם שנכפה על האשה שלא כהוגן).

גם אם יחתם הסכם כזה (במידה ויאושר בבית דין אחר, או בערכאה אחרת), מאחר ובפסק דין זה הבהרנו לבעל את העדר היכולת לממש הסכם שיפוי וערבים במקרה הנוכחי, הוסר בזאת כל חשש לטענת גט מוטעה, שהעלו שם, בפסק הדין הנזכר. כעת מוטל עלינו לפסוק בתביעת האשה לחייב את הבעל בגט.

מאחר והבעל אינו בארץ, לא התקיים דיון במעמד הבעל אישית, אלא במעמד ב"כ הבעל. ניתן לפסוק לחייב גט בנסיבות אלו, ונחשב כדיון שהתקיים במעמד שני הצדדים. עיין בתשובת הרשב"א שהביא הב"י חו"מ סי' שפ"ח ובמאירי מסכת ב"ק דף קיב:

(ד"ה כל) שאפוטרופוס או שליח של בעל דין דינו כבעל דין, ואף לעניין דיני נפשות ניתן לדון בפני שלוחו של הנתבע. בדיון שהתקיים התברר כי חודש קודם לעזיבת הבעל את הארץ, האשה עזבה את הבית. לטענתה הבעל נהג בה באלימות קשה והתעלל בה, ועקב כך נאלצה לעזוב את הבית. באותה תקופה הצדדים בחנו אפשרות לשוב לשלום בית, ואף הוסכם ביניהם, בתיווכו של הראשל"צ הגר"מ אליהו שליט"א, שיעשו יחד את חג השבועות. אך עקב אי הסכמה על המקום בו ישהו בחג, הדבר לא יצא לפועל והבעל עזב את הארץ.

לא נשמעה הכחשה לטענות האשה, ועל כן בהתאם לדבריה אינה כמורדת בעזיבתה את הבית, עיין בתשובות הרשב"א המיוחסות לרמב"ן סי' קב-קג שהגדיר עזיבת אשה את הבית עקב אלימות - "הוא מכישה במקל שתברח". דהיינו אין לדונה כמי שעזבה את הבית מרצונה, אלא כמי שבעלה הוציאה מביתו בכח וללא הצדקה.

גם אם יש מקום לקיים דיון לברור נוסף ומפורט של הארועים שקדמו לעזיבת האשה את הבית, הרי כל עוד הנושא לא נידון בבית הדין, אינה מוחזקת כמורדת עקב כך, ובודאי שאין עילה לעגנה. אין ספק כי הבעל ברח מהארץ בלא שנמצאה לכך הצדקה, ומזה כשנה שהוא מתגורר בארה"ב וניתק כל קשר עם אשתו ובתו. בעל המורד מאשתו מעגנה ואינו מקיים את חובותיו המוטלים עליו, דינו כמורד המחוייב בגירושין. בשו"ע אבן העזר סי' קנ"ד סעיף ח' פסק במקרה בו הבעל רוצה לילך לארץ אחרת, יכפוהו שקודם שילך יגרש אותה לזמן. דהיינו בטרם צאתו כופין אותו יתן גט שיש בו תנאי שיהיה בתוקף לאחר פרק זמן מסוים, בו יתברר שהבעל לא חזר לביתו. מקור הדין של השו"ע הוא מתשובת הרא"ש כלל מג סי' יג, וכן פסק בשו"ת הרשב"ש סי' מו, ועיי"ש בתשובת הרשב"ש סי' תצ"ח שפסק כן גם אם הבעל עזב את אשתו וברח למקום אחר מתוך קטטה. ולא על דעתו להצדיק את עיגון האשה שמה האשה גרמה את הקטטה. בספר חכם צבי סי' לא באר הלכה זו כדלהלן - "אף שהרא"ש ז"ל הרחיק הכפיה באומרת מאיס עלי, בשתי ידיים, עם כל זה כתב בכלל מ"ג סי' י"ג ואשה שבעלה רוצה לילך לארץ אחרת נכון וראוי לכופו לתת גט לזמן. אעפ"י שבדן מאיס אין כופין, אבל בהולך לו ומונע ממנה כל עניני אישות כופין אליבא דכו"ע. ומה שהוצרך

לגט לזמן, לפי שיש רשות לבעל לצאת מן העיר כל אחד לפי מה שהוא, כמ"ש בפרק אע"פ. ונמצא שאם ישהא יותר מהזמן הראוי, הרי הוא מונע ממנה כל עניני אישות והגט מעושה כד"ן.

החכם צבי קובע שהיום שאין אנו נוהגים בגט שיש בו תנאים, אין נוהגים בהלכה זו שפסקו הרא"ש והשו"ע, לכפותו בטרם יצא ממקומו, אך פסק שאם הבעל עזב את הארץ ומעגן את אשתו ללא הצדקה, חזר הדין שיש לכופו לתת גט לאשתו, עקב כך שמעגנה ומונע ממנה כל עניני אישות, דהיינו עונה ומזונות. אמנם בית הדין פסק לחייבו במזונות, אך לעת עתה הבעל אינו משלם מזונות והאשה גובה את דמי המזונות מביטוח לאומי. ובכך דינו כמי שאינו מפרנס את אשתו, וכמו שכתב בספר שו"ת בית מאיר סי' יד (עמ' עט) ביחס לאסיר הנמצא בכלא, שאף שהאשה ניונת מסיוע קרובה או מן הצדקה, מאחר והבעל לא פירנס אותה, דינו כמונע ממנה מזונות.

גם אילו הבעל היה טוען שרצונו שתבוא לדור במקומו, ויפרנסנה במקומו, מאחר והאשה אינה חייבת לצאת אחריו, יש לחייבו בגט, אך במקרה הנוכחי נראה שברר כדי להמנע מלשאת בחיוביו, מדינא דינו בכפיית הגט. אך עיין פת"ש סי' קנ"ד סק"ו וסק"ק כד, ועל כן לעת עתה אין אנו פוסקים לכפותו כפיה גמורה, אלא אנו פוסקים לחייבו בגירושין...

תיק מס' 1-21-083-043387

ניתן ביום כ"ח אייר תשס"ד (19.5.04)
טו"ר רבקה לוביץ "יד לאשה" (לאשה)
טו"ר לילי הורוביץ (לבעל)

פסק דין זה רלוונטי גם למדור עילות גירושין, למדור סדרי דין ולמדור מזונות.

7. האם ניתן לבטל הסכם גירושין בטענה כי לא היה מובן? האם ניתן לחייב בגט את הצד המבקש ביטולו?

בית הדין הרבני האזורי רחובות:

הרב **נחום גורטלר** - אב"ד
הרב **אברהם שמן** - דיין
הרב **יהודה שחור** - דיין

בית הדין הרבני הגדול:

הרב **משה טופיק** - דיין, יו"ר
הרב **שלמה בן שמעון** - דיין
הרב **חגי איזירר** - דיין

העובדות:

בני הזוג נישאו באתיופיה לפני 30 שנה, עלו לארץ בשנים '90 - '91 וחיים בנפרד כ- 7 שנים. הבעל תובע להתגרש. שנתיים קודם לפסק דין זה הגיעו בני הזוג להסכם גירושין אשר אושר וקיבל תוקף פס"ד בביה"ד הרבני. בעת החתימה על החוזה היה הבעל מיוצג ע"י טו"ר והאשה היתה מיוצגת ע"י עו"ד וכן נכח מתרגם מטעם ביה"ד לשפה האמהרית. האשה חוזרת בה מהסכמתה להתגרש על פי ההסכם. לטענתה, לא הבינה את משמעות ההסכם עליו חתמה ולכן יש לבטלו. כמו-כן יש חילוקי דעות בין בני הזוג בענין פרשנות ההסכם והשלכותיו.

לאחר מתן פסק הדין בבית הדין האזורי שתקצירו מובא להלן, האשה ערערה על פסק הדין של בית הדין האזורי על כל חלקיו הן על חיובה להתגרש-ס' 1 לפסה"ד והן על החלטת בית הדין שלא לבטל את הסכם הגירושין-ס' 2 לפסה"ד.

נפסק:

ביה"ד הרבני האזורי:

ביה"ד קבע כי היות ובני הזוג חיים שנים רבות בנפרד והיות שאין שום סיכוי לשלום בית ושניהם מסכימים להתגרש הרי האשה חייבת להתגרש. עדיף לסדר תחילה גט ולברר אח"כ ע"י ביה"ד את הנושאים השנויים במחלוקת לגבי פרשנות ההסכם והשלכותיו. לעניין ביטול ההסכם קבע ביה"ד כי בדיון בו אושר ההסכם וניתן לו תוקף פס"ד היתה האשה מיוצגת ע"י עו"ד, נכח מתרגם לאמהרית, ובני הזוג חתמו על ההסכם וקיבלו אותו על עצמם בקניין. בעת האישור נכח ביה"ד כי בני הזוג ובאי כוחם מבינים את ההסכם, משמעותו ותוצאותיו. יתר על כן, בני הזוג ניהלו משאים ומתנים רבים על העניינים השנויים במחלוקת ועל תנאי ההסכם. לפיכך מחליט ביה"ד כי אין מקום לבטל את הסכם הגירושין.

ביה"ד הרבני הגדול:

דעת הרוב - הרב **טופיק** והרב **בן שמעון**: זהו ערעור האשה על פס"ד שניתן ביום י"ז באדר א' תשס"ג שבו נפסק כי האשה חייבת להתגרש, והסכם הגירושין שקיבל תוקף של פס"ד עומד בתוקפו.

לאחר שמיעת טענות הצדדים ועיון בחומר שבתיק נראה כי כל צד יכול לחזור בו מהסכם גירושין, לפני סידור הגט, מה גם בתיק זה שיש ויכוח בין הצדדים על פרשנות ההסכם, ועל כן נראה שיש לקבל ערעור האשה על סעיף מס' 2 בפסה"ד ומחליטים:

א. סעיף 2 בפסה"ד נשוא הערעור בטל.
ב. אין צו להוצאות.

דעת המיעוט - הרב **איזירר**:

בנדון שלפנינו עולה שאלה עקרונית, האם ניתן לא' מן הצדדים שחתמו על הסכם גירושין לחזור בו מן ההסכם. השאלה נדונה בהרחבה בפד"ר כרך ה' ע' 218 - 208 ביה"ד האזורי בהרכב הרה"ג א. קושלובסקי מ. אליהו נברוצקי וביה"ד הגדול בהרכב הרה"ג ע"י הדא"י, י. ש. אלישיב ב. זולטי ובפד"ר כרך 5 ע' 115 - 145 פס"ד מנומק של הרה"ג א. שפירא ונצטרף לו הגר"ש מזרחי.

המסקנות שם הן שכאשר צד א' חוזר בו (גם אם הוא הצד שתבע את הגירושין) הרי ההסכמות שמעצם טבען וטיבן נועדו להסדיר את החיים לאחר הגירושין הרי הן לכו"ע תלויות בגירושין וכל עוד שאין גרושין לפנינו אין להסכמות תוקף. עסקא של ויתור על דירה תמורת ויתור על מזונות ילדים היא מעצם טבעה ענין הקשור בגירושין והפסקת המגורים המשותפים, ולכן כל עוד אין גירושין אין ההסכם חל.

אולם נראה לי וכך דעת ביה"ד האזורי שכל זה כאשר הצד החוזר בו אינו רוצה יותר בגרושין אלא בשלו"ב או שהצד החוזר בו רוצה לעכב את כניסת ההסכם לתוקף. אבל בנדון שלנו שהאשה שחוזרת בה אינה רוצה בשלו"ב אלא עדין רוצה גרושין ורצונה לחזור בה כדי לשפר את תנאי הגירושין אין זה קשור למסקנות של הפד"ר הנ"ל.

בנדון שלפנינו הבעל מוכן גם כיום להתגרש וגם האשה רצתה כל הזמן בגירושין וגם כיום רוצה בגירושין. ביה"ד גם חייב אותה להתגרש. לפי המקובל בבתי הדין ניתן ג"כ בשעת הדחק להתיר קדושין שלא נעשו כדמו"י גם בלי גט. לכן גם אם נאמר שההסכם יפעל למעשה רק כאשר יהיה גרושין משום שכך היה התנאי ביניהם מ"מ ההתחייבות הממונית והרכושית כבר חלה ותפסה ואי אפשר לחזור ממנה. הרי זה דומה למתחייב בקנין לתת לחברו סכום כסף כאשר החבר ירכוש דירה. התחייבות זו חלה והמתחייב אינו יכול לחזור בו אלא שזמן הפרעון יתעכב עד שחברו יקנה דירה.

כך גם בעניינינו גם אם נאמר שהתחייבות הצדדים של ויתור על מזונות כנגד העברת בעלות הדירה לאשה זמן ביצוע שלה הוא בזמן הגט אולם ההתחייבות לכך קיימת מעכשיו ואי אפשר לחזור ממנה. שהרי בזמן עריכת ההסכם לא היתה שום הזכרה

1970' 7

ב. כיון שהחלטתינו, שעל האשה להתגרש, גם אם דבריה בענין יחס הבעל אליה צודקים, אין צורך בהבאת עדים להוכחת טענותיה. ולגבי עדות הבנים והבת בכל מקרה אין לקבלם, גם מפני היותם בנים ובת החייבים בכבוד שני ההורים, וגם מפני שהם נוגעים בדבר, שלפי דברי האשה האב נהג כלפיהם בלא רחמי אב על בנים, ולפיכך אין לקבלם.

ג. באשר לתביעת בא כח הבעל להוצאות על הוצאות שנגרמו לבעל מפני אי הופעת האשה לדיון שנקבע לתאריך כט סיון תשס"א, בי"ד מקבל את עמדת בא כח האשה שהאשה פטורה מלשלם הוצאות במקרה זה.

ד. קובעים תאריך לסידור גט ועליהם להביא ת.ז. תעודת נישואין, כתובה ועידם שמכירים את בני הזוג ואת אבותם.

תיק מס' 13-1-536482

ניתן ביום ג' אב תשס"א (23.7.01)

8. אשה שרוצה להתגרש וטוענת שבעלה אינו נוהג עמה כשורה חייבת לקבל גיטה בלי קשר לענייני ממון שנידונים בערכאה האזרחית; אין לקבל עדות מילדי הזוג.

בית הדין הרבני האיזורי ירושלים:

הרב מתתיהו שרים - אב"ד

הרב אברהם כלאב - דיין

הרב ישראל יפרח - דיין

העובדות:

האשה הסכימה לקבל גט על פי דרישת הבעל אך היא דרשה שהבעל יעזוב את דירת המגורים לאחר סידור הגט עד אשר הערכאה האזרחית תפסוק בעניין הרכוש. לעומתה הבעל דרש שהאשה היא זו שתעזוב את הדירה לאחר סידור הגט, בהתאם לאמור בשולחן ערוך.

נפסק:

א. האשה אינה רוצה בשלום עם בעלה מפני טענות קשות שיש לה עליו. היא מסכימה לקבל גט כפי שהבעל דורש, אך דורשת שהבעל יעזוב את הדירה אחרי סידור הגט, עד אשר יפסק בערכאה אחרת נושא הרכוש בין הצדדים. לעומתה הבעל טוען שכיון שאינה רוצה לחזור לשלום בית, עליה להתגרש ללא תנאים, ועל ביה"ד לפסוק שהאשה תקבל גט ותעזוב את הדירה בהתאם לנאמר בשו"ע שעל האשה לעזוב את הדירה המשותפת לאחר הגט.

לאחר עיון אנו מחליטים שכיון שהאשה רוצה להתגרש וטוענת שהבעל נוהג עמה שלא כשורה, עליה לקבל גיטה, ואינה יכולה לקשור הגט בענייני ממון שנידונים בערכאה אחרת לפי דרישתה. וכיון שהלכה פסוקה היא, שבדירה משותפת לשני הצדדים על האשה לעזוב את הדירה לאחר סידור הגט, עליה לעזוב את הדירה לאחר הגט, ואין בעזיבתה כל שינוי בזכויות שיש לה בדירה אילו לא עזבה אותה.

של מועד גט מסוים. לכן כיון שברור שתיק זה חייב ועומד להסתיים בגט וגם הצדדים שניהם רצו כל הזמן בכך מרגע שחתמו על הסכם הגירושין ועד היום לכן ההתחייבות חלה וזמן הוצאות שלה מרגע הגט באיזה מועד שיהיה.

אילו היה נוצר מצב שבו נתבטל ענין הגרושין והאשה רצתה לחזור לשלו"ב אז יתכן שינוי דיש לומר שההתחייבות היתה למצב של גירושין אחיד ומתמשך שכאשר יהיה גט בסופו יחול הוצאות של ההסכם.

אולם אם לאחר ההסכם נתבטלה כוונת הגרושין אפילו מצד אחד ישנתנה הדין. כי ההסכם היה לגבי מועד גרושין הנובע מאותו מצב מתמשך שהיה בזמן ההסכם והוצאות חל אימתי שיהיה גט בפועל גם אחרי שנה שנתיים. אולם אם חלה הפוגה וצד אחד חזר בו והצהיר שרצונו לחזור בו מן ההסכם כי רוצה שלו"ב יתכן שגם אם אח"כ ירצה גרושין ויסודר בפועל גט לא יחול ההסכם הנ"ל. אולם במקרה דנן ברור שהאשה רצתה ורוצה כל הזמן בגירושין וכל רצונה רק לשפר את תנאי הגרושין הרי שההסכם נשאר בתוקף וזמן בצויו כאשר יהיה גט. בנדון שלנו שהאשה חוייבה בקבלת ג"פ יתכן ג"כ שגם אם תחזור בה ותרצה שלו"ב יראה שמצב הגירושין שהיה בזמן ההסכם ממשיך גם לאחר שחזרה בו וההסכם יכנס לבצוע כאשר ינתן גט.

עולה מכך להלכה שעד יום הגט רשאית האשה לקבל מזונות עבור הילדים וגם הבעל רשאי לגור בדירה, אולם ברגע שהגט יוסדר גם אם יהיה הדבר ע"י חיוב או כפיה מצד ביה"ד או שהצדדים יחליטו בסופו של דבר להתגרש מרצונם יחול ההסכם הגירושין ויחייב את הצדדים מרגע הגט. בשולי הפס"ד רצינו להבהיר שבגרושין של בני עדה זו, בתי הדין נתקלים בקושי גדול שכן לא ניתן לחלק הדירה ע"י מכירה כיון ש 90% מערך הדירה היא משכנתא לשנים רבות שהופכת לבסוף למענק, ועמל רב משקיע ביה"ד עד שמצליח לשכנע צד א' לוותר על חלקו.

ההחלטה כדעת הרוב.

באזורי: תיק מס' 1-21-307374009

ניתן ביום י"ז אדר א' תשס"ג (19.2.03)

בגדול: תיק מס' 1-21-304146186

ניתן ביום ז' תמוז תשס"ג (7.7.03)

הופיעו: עו"ד שרון אורגיל (לאשה)

טו"ר אברהם וקנין (לבעל)

פסק דין זה רלוונטי גם למדור מזונות.

למירור זה ראו גם פסקי דיין 3.4.8.10

הערה: בית הדין הרבני הגדול דחה בקשה לעיכוב ביצוע החלטת בית הדין הרבני האזורי.

האשה הגישה עתירה לבג"צ (בג"צ 9761/01). בעקבות העתירה הגיעו בני הזוג להסכמה כי הצו על תנאי שניתן, לפיו נאסר פינוייה של האשה מדירת המגורים עד להכרעה בעתירה, יהפוך לצו מוחלט. נותרו שתי שאלות במחלוקת, שהמרכזית בהן היא - האם במסגרת הצו המוחלט ייאסר על ביה"ד הרבני לדון בכל עניין עד להכרעה סופית בענייני הרכוש על ידי בית המשפט לענייני משפחה (כעמדת האשה) או שבמסגרת הצו המוחלט ייאסר על ביה"ד הרבני לדון רק בעניינים הקשורים לרכוש בני הזוג במישרין או בעקיפין ולא בענייני הגירושין ועניינים אחרים (כעמדת הבעל). בג"צ הכריע כי ביה"ד הרבני ישהה כל התדיינות בעניינם של בני הזוג עד השלמת ההתדיינות בסוגיית הרכוש בבית המשפט לענייני משפחה.

פסק דין זה רלוונטי גם למדור תנאים למתן הגט ולמדור מאבקי סמכות.

למירור זה ראו גם פסקי דיין 10, 9, 6, 3.

מזונות

9. ביה"ד, בדעת רוב, מחייב בעל שנישא בנישואין שאיתם כדת משה וישראל במזונות אשתו מכח דיני החיובים; ביה"ד מחיל על נישואין אלה את הכלל 'אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות' עקב נסיבות מיוחדות שהיו בהם.

בית הדין הרבני האזורי פתח תקוה:

הרב שמואל פופוביץ - אב"ד

הרב משה אוחנונה - דיין

הרב אליהו ד. רוזנטל - דיין

העובדות:

בני הזוג נישאו בארה"ב בנישואין אזרחיים. הבעל טען כי בנוסף לכך נישאו בנישואין רפורמיים. טענה זו הוכחה ע"י האשה שטענה כי הטקס היהודי היה כדמו"י. בני הזוג התגרשו ב-2001 ולפני כן, ב-1998, ניתן פס"ד בהסכמה המחייב את הבעל במזונות. הבעל תובע לבטל את פסה"ד למפרע מנתנייתו עד עת הגירושיין. לדבריו, הילדים היו בחזקתו ואילו האשה אינה זכאית למזונות בשל העובדה שנישואיהם לא היו כדמו"י. כבר בשנת 2000 הגיש הבעל בקשה להפחתת מזונות, אלא שאז לא העלה את טענת הנישואין שאינם כדמו"י, וביה"ד קבע, בעדכון לפסק דינו מ-98, כי חיוב המזונות מורכב מ-3000 ש"ח לאשה ו-1000 ש"ח לכל אחד משני הילדים. הבעל לא ערער על עדכון פס"ד זה, וכעת טוען, בנוסף לטענת הנישואין שלא כדמו"י, כי לא קיבל את עדכון פסה"ד הקודם. הרכב ביה"ד שנתן את עדכון פסה"ד כלל את הרבנים פופוביץ ואוחנונה (היושבים גם בהרכב דנן) וכן את הרב הראשי הדיוס, הרב שלמה עמאר.

✂ נפסק:

דעת הרוב - הרב פופוביץ: מבחינה פורמלית ניתן לדחות את התביעה

על הסף משם שהתובע הגיש תביעה דומה לפני שנתיים וישנן ראיות המוכיחות כי בניגוד לטענתו הוא כן קיבל את עדכון פסה"ד.

לגבי טענת הנישואין הרפורמיים: האישה מכחישה וטוענת כי הטקס היה בנוכחות רב ונעשה עם חופה וכתובה ולכן בעלה בחזקת חייב במזונותיה כל עוד לא הוכיח את טענתו לגבי הטקס. למרות זאת, יש מקום להסתפק האם באמת חייב הבעל במקרה זה. אולם, ממכתבים שונים של הבעל ומדברים שאמר בדיונים השונים הנוגעים למקרה, עולה כי הוא מוכן לשלם מזונות לאשתו וכך אכן עשה מרצונו עד שלב מסויים. אם כן, "ההחלטה בפני ביה"ד שמשלם מזונות לאשה היא מחייבת למרות שלא עשו קנין (עיין בפד"ר ג 235 ופד"ר יד 124)".

ניתן להביא לכך ראיה מפסיקתו של הנימוקי יוסף בבבא-מציעא לד ע"ב לפיה שומר שהתחייב בבי"ד לשלם כפל למפקיד שפקדונו נעלם, שוב אינו יכול לחזור בו למרות שהתחייבותו היתה כדיבור בעלמא. כך פסקו ראשונים נוספים ובתוכם הטור בחור"מ סי' רצה.

"ואע"פ שיש לחלק שבשומר בלי שבועה יש חיוב תשלומים, ולכן הודאה בפני בי"ד מחייבת מה שאין כן בנישואים אזרחיים שאין חיוב לא מספיקה הודאה ליצור חיוב, י"ל שיטת המב"ט בחלק א' סי' ש"ט ש"י וכן מובא בס' אבקת רוכל סי' פ' בנישואים אנוסים שנעשו כדת הנוצרים למרות שאין חלות קידושין, חלים הענינים הממוניים שנהוג בין איש לאשתו, שבהוא הנאה דקא מחתני אהדי גמרי ומקני. וסברא זאת ניתן לומר גם בנישואין אזרחיים וגם בנישואין רפורמיים. שיש לחלק בין חלות הקידושין שהיות והעדים עושים "חלות קידושין" ואין עדים כשרים, לכן הקידושין לא חלים משא"כ לענין ענינים הממוניים של האישות שזה ענין של גמירות דעת ולא אברו סהדי אלא לשקרי, גם בכה"ג הוא התכוון להתחייב, כפי מנהג המקום. כמו כן בספר "משפטי עוזיאל" מהדו"ב סי' ע"ז מחיב מזונות בנישואין אזרחיים (וכן שמעתי שכך פסק הגאון ר' ז. גולדברג שליט"א). לכן מכיון שיש דעות שמחייבות אותו במזונות האשה בכה"ג י"ל שהודאתו בפני ביה"ד מחייבת. כמו כן נפסק ברמ"א בשו"ע סי' י"ג בשם הנימוקי יוסף שטענות שכתבו בכתב לביה"ד אינו חוזר וטוען. ואיתא בסמ"ע שם שאפילו נותן אמתלא לדבריו, ועיין גם דעת מהר"ש סי' ד'. בנוסף לזה טענת נישואים הרפורמיים נטענה רק ע"י הבעל, והאשה אמרה שהיה רב והיה חופה,

וכן נכתבה כתובה, ולא יודעת טיבו של הרב... ולכן היות ומוחזקים כזוג נשוי על הבעל להוכיח שהיו נישואין רפורמיים וכל זמן שלא מוכיח הוא בחזקת חייב. עוד יש לומר שהיתה תקופה שהצדדים חזרו בתשובה ושמרו מצוות... והאשה עד היום נשארה דנית, ולכן למרות שהיו נישואין אזרחיים או רפורמיים בכהאי גוונא אומרים שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות, והבעילה עם הבאה לביתו יוצרים חיובי נישואין".

לכן, פסה"ד המחייב את התובע במזונות האשה נשאר בתקפו, והוא חייב בהם עד עת הגירושיין.

דעת המיעוט - הרב אוחנונה:

עיון בפרוטוקול ובפסה"ד משנת 1998 מלמדים כי הדיון התנהל אך ורק סביב מזונות הילדים. נכון שהבעל אמר שהוא משלם "עבור האשה והילדים", אך לא התכוון לחייב את עצמו במזונותיה אלא רק הזכיר עובדה. "ומה שאדם נותן מצד עצמו זה לא עושה אותו חייב כל זמן שלא היה לא קנין וגם לא צורת דיבור של חיוב סך הכל היו דברים בעלמא". גם המסמכים שהציגה האשה אינם מלמדים מאומה על החבות של הבעל במזונותיה. "כמו כן לפי טענת הבעל הם נשאו בנישואין רפורמיים ומעולם בבית דין שלנו לא פסקו מזונות עבור האשה בנישואין רפורמיים. וגם האשה לא מכחישה את הבעל אלא אמרה שלא יודעת... והרי הדין ברי ושמא ברי עדיף ואפילו היה ספק שקול הרי העלו הפוסקים שהבעל הוא הנקרא מוחזק ואין להוציא ממנו מספק".

למעשה בדיונים שכבר התנהלו בעבר בביה"ד הודתה האשה כי אכן נישאו בנישואין רפורמיים ורק אח"כ חזרה בה. מכיון שכך, ניתן לומר שלא היו נישואין כדת וכדין והבעל אינו חייב במזונותיה. גם אם ניתן פס"ד המחייב אותו בהם, הרי שהוא ניתן בטעות ויש לבטלו. בפרט שהבעל עדיין נחשב מוחזק כיום. "בנוסף לכל הנ"ל גם אם ביה"ד פסק מזונות במפורש עבור האשה, הבעל יכול לחזור בו הואיל והפס"ד היה בהסכמתו וזאת אם מצד הדין לא מגיע מזונות לאשה ומיום שהבעל מודיע לביה"ד שהוא חוזר בו מהסכמתו יש לבטל אותו פס"ד מיום שהוא מודיע ע"כ".

לאור זאת, יש לבטל את העדכון לפסה"ד שניתן בתש"ס, משום שבטעות יסודו, ובפרט שהבעל הודיע לביה"ד שלא לחייב על פי אותו פס"ד.

"וזה לא דבר חדש שביה"ד יכול לחזור

בו ממה שפסק שיש הרבה סוגיות בש"ס ובפוסקים ובשו"ע הדנים על ביה"ד שטעה ומודים דרבנן היינו שבחיייהו, ובפרט שעדיין האשה לא גבתה וניתן לתקן הטעות". בהחלטה נזכר כי הדיין מודיע שחתימתו נתנה בטעות על פסה"ד ומן הראוי לחזור ולדון מעיקרא על חיוב המזונות בהרכב אחר.

תיק מס': 2084796-22-3

נימוקי דעת הרוב ניתנו ביום כ"ה סיון תשס"ב (5.6.02);
נימוקי דעת המיעוט ניתנו ביום ט"ז חשוון תשס"ג (22.10.02);
ההחלטה ניתנה ביום ד' תשרי תשס"ד (30.9.03).
הופיעו: עו"ד אהרן בניסטי (לאשה);
עו"ד משה ענבר (לבעל).

הערות:

1. לענין מזונות בנישואין אזרחיים ראו לאחרונה מאמריהם של הרב ז"נ גולדברג, תחומין כד (תשס"ד) 188 ושל הרב ש' דיכובסקי, שם, בעמ' 67.
2. השוו פס"ד זה לפסה"ד בפד"ר ה' 124, וכן לפסה"ד שפורסם ב'הדין והדיין' מס' 5 בעניין נישואין אזרחיים. כן ראו לאחרונה את פסה"ד של ביהמ"ש העליון: רע"א 8256/99, מיום 10.12.03.

פסק דין זה רלוונטי למדור סדרי דין.

למדור זה ראו גם פסקי רי"ן 4.5.6.7

10. לא ניתן להטיל ספק בכשרות גט אפילו אם הופרו סעיפים עקרוניים בהסכם גירושין שאושר על ידי בית הדין.

בית הדין הרבני הגדול:

הרב א. בקשי דורון - הראשל"צ, יו"ר
הרב שלמה דיכובסקי - דיין
הרב שלמה בן שמעון - דיין

העובדות:

בשנת 1996 התגרשו בני הזוג וביה"ד אישר את הסכם הגירושין בו נאמר כי לבית הדין

סמכות בלעדית לדון בנושא הילדים, החזקתם ומזונותיהם.

מספר חודשים לאחר הגט ואישור הסכם הגירושין, קבע בית הדין הרבני כי הילדים ילמדו בבית ספר ממלכתי דתי. בעקבות עתירת האשה לבג"צ, שהתקבלה, לפיה נושא חינוך הילדים אינו חלק מהחזקתם והסמכות לכך נתונה לבית המשפט האזרחי, קבע בית הדין האזורי שהתעורר ספק בכשרות הגט בגין החשש שהגט ניתן על ידי הבעל כשתנאי מוקדם להסכמתו הוא שנושא החינוך יהיה בסמכות בית הדין הרבני. על קביעה זו הגישה האשה את הערעור דנן, שהתקבל.

נפסק:

הרב דיכובסקי:

ביה"ד האזורי באשדוד (פס"ד ביום כ"ג בטבת תשנ"ז), הטיל ספק בכשרותו של גט, והורה למערערת שלא להינשא לאחר, עד לביורר מעמיק בשאלה זו. כמו"כ הורה למשרד הפנים שלא לשנות את מעמדה האישי של המערערת לגרושה עד תום הביורר הנ"ל.

הצדדים התגרשו ביום כ"ח בתשרי תשנ"ו - כשנה ושלושה חודשים קודם לכן, ובהסכם הגירושין שאושר ע"י ביה"ד הרבני נאמר כי "נושא הילדים החזקתם ומזונותיהם ידונו בביה"ד הרבני אחרי הגט, והצדדים מסמיכים את ביה"ד לדיון בכך בסמכות בלעדית".

בתאריך ח' בניסן תשנ"ו פסק ביה"ד הרבני בנושא חינוך הילדים וקבע כי ילמדו בב"ס ממ"ד (פשרה בין רצון המערערת לרושםם לבי"ס ממלכתי, ורצון המשיב לרושםם לבי"ס חרדי).

בעתירה לבג"צ טענה המערערת כי נושא חינוך הילדים אינו חלק מהחזקתם, והסמכות נתונה לביהמ"ש המחויי שעסק בכך בעבר. עתירתה נתקבלה ביום כ"ד בכסלו תשנ"ז.

בעקבות החלטת בג"צ, קבע ביה"ד הרבני כי "התעורר ספק בכשרות הגט בשל החשש שהוא ניתן ע"י הבעל על דעת כך שחינוך הילדים שהיה בעיניו תנאי מוקדם להסכמתו ליתן גט לאשה, יהיה בסמכות ביה"ד".

על זאת הערעור שלפנינו.

אני חייב לומר כי הופתענו והשתוממו על פסה"ד הנ"ל. כיצד ניתן להטיל ספק בכשרות הגט, שנה ורבע לאחר שניתן? בכל בתי הדין בישראל - בארץ ישראל ובכל העולם - קיים סדר ביטול מודעות והפרת נדרים ושבעות, בכדי למנוע כל צל של נדנדוד ספק בדיבור כלשהוא נגד

הגט. בסיום סידור הגט מוכרז כי יש חרם שלא להוציא לעז על הגט, וכיצד יכול ביה"ד בכבודו ובעצמו להוציא לעז על גט שניתן?

והרי אילו היתה המערערת נשואה - המשיב נשוי - והיו לה ילדים, היה ביה"ד מטיל ספק בכשרותם של הילדים - דבר שאין להעלות על הדעת.

בכל סידור גט יש הסכם גירושין או פס"ד המסדירים את הנושאים הנלווים. בחלק לא קטן של תיקי הגירושין ישנן הפרות של צד זה או אחר בסעיפים שונים של הסכם הגירושין, כולל סעיפים עקרוניים - האם יעלה על הדעת להטיל ספק בכשרות הגט בגלל הפרות אלו, שעלולות להתרחש גם שנים לאחר הגט?

מאז ומתמיד מבדילים בתי הדין בין הגט שהוא "ספר כריתות" מוחלט וסופי, לבין כל הנושאים הנלווים. כאשר ישנה הפרה של הסכם הגירושין - גם הפרה בסיסית - יש לכך תרופה בדיון המשפטי, אבל לא ניתן גם לא לביה"ד הרבני - להחזיק את הגט כ"בן ערובה" ולערער על כשרותו. אילו היה ביה"ד מתכוון לערער ברצינות על הגט, אזי היה הבעל נאשם בביגמיה, כי יש לו שתי נשים, והיה עליו לגרש אחת מהן, ללא כל תנאי ומיד.

סוף דבר: פסק הדין בטל ומבוטל, וטוב יעשה ביה"ד אם יבטלנו בעצמו. ענינם של הצדדים יועבר מכאן ואילך לדיון בביה"ד האזורי ברחובות.

הרב בקשי דורון: מצטרף להנ"ל.

הרב בן שמעון: מצטרף לפס"ד כי פסק הדין בטל ומבוטל אך הסיפא לפס"ד כי המשך הדיון יועבר לביה"ד ברחובות, אין אני תמים דעים בזה.

האם ביה"ד שטעה במסקנתו בדבר מסוים כבר נפסל מלהמשיך ולדון בתיק זה. יצור תקדים שכל תיק שביה"ד הגדול ביטל פס"ד של ביה"ד קמא יפסל מלדון באותו תיק.

אין הדברים נראים ולדעתי ביה"ד האזורי באשדוד יכול להמשיך ולדון בתיק וכמובן שכל החלטה שלו בנושא הרכוש ניתן לערעור כמקובל.

הוחלט כאמור בפסה"ד של הרב בקשי דורון והרב דיכובסקי.

תיק מס' 1-21-56006448

ניתן ביום כא אייר תשנ"ז (28.5.97)

הופיעו: עו"ד תמר לבאי - הלשכה המשפטית נעמ"ת (לאשה)

פסק דין זה רלוונטי גם למדור תנאים למתן גט, למדור מאבקי סמכות ולמדור סדרי דין.